B&W VOORSTEL

Kenmerk: 2024-069159

Datum b&w-vergadering: dinsdag 21 januari

Onderwerp: Erfgoedkunstwerk Oosterhout

Te nemen besluit:

1. De opdracht vast te stellen voor het ontwikkelen van een ontwerp voor het Erfgoedkunstwerk “Romeinse Sporen in Oosterhout”.

2. Een investeringskrediet van €100.000,- beschikbaar te stellen voor dit doel op afschrijving van post Kunst 25301010.

Team/ behandelend ambtenaar:
TBS / Marlies Spijker

Status advies:
openbaar

Portefeuillehouder:
Wethouder Evert Westerbeek

Doorgeleiding naar de raad:
nee

Betrokkenen bij advies extern:
Waterschap, Dorpsraad Oosterhout, Historische Kring Oosterhout, omwonenden Hoge Wei, Kunstadviescommissie (KAC)

Betrokkenen bij advies intern:

☑ Juridisch adviseur
☑ Financieel adviseur
☑ Inkoop adviseur
☐ P&O-adviseur
☑ Communicatieadviseur

Overig, te weten: Projectleider Hoge Wei, Vergunningen, Beleidsadviseur Erfgoed, Teammanager Beleid Sociaal, strategisch beleidsadviseur Sociaal Domein

TIC:
nee

Bijlagen voor B&W:
Verwijzen naar:

- Cultuurvisie 2022-2025 “Op waarde geschat”
- Opdrachtovereenkomst Erfgoedkunstwerk Oosterhout
- Financiële annuïteit investeringskrediet Excel

Te nemen besluit

1. De opdracht vast te stellen voor het ontwikkelen van een ontwerp voor het Erfgoedkunstwerk “Romeinse Sporen in Oosterhout.

2. Een investeringskrediet van €100.000,- beschikbaar te stellen voor dit doel op afschrijving van post Kunst 25301010.

Inleiding

Tijdens archeologisch onderzoek voorafgaand aan de aanleg van de wijk Hoge Wei in Oosterhout werd uniek Romeins erfgoed ontdekt, waaronder een weg en een kanaal. Deze vondst maakt deel uit van de Neder-Germaanse Limes, de noordgrens van het Romeinse Rijk, die inmiddels UNESCO-Werelderfgoed status heeft.

Omdat dit erfgoed zeer uniek maar niet meer zichtbaar is willen we dit bijzondere verleden tot leven brengen met een erfgoedkunstwerk. De werktitel van het project is *Romeinse Sporen in Oosterhout* en de locatie is in het park tussen de wijk en de dijk bij Hoge Wei Oosterhout. Het project benadrukt het belang van behoud en beleving van ons gedeelde culturele verleden voor huidige en toekomstige generaties.

Beoogd resultaat

Het erfgoedkunstwerk *Romeinse Sporen in Oosterhout* beoogt op visueel aantrekkelijke en educatieve wijze historische elementen uit de Romeinse tijd te integreren in het landschap. Hiermee krijgt het UNESCO-werelderfgoed in de gemeente een centrale en zichtbare plek. Het project versterkt de verbinding tussen erfgoed en het hedendaagse gebruik van de omgeving, zodat bewoners en bezoekers een rijke culturele ervaring opdoen. Dankzij dit erfgoedkunstwerk neemt de waardering en belangstelling voor lokale geschiedenis en cultuur toe.

Argumenten en onderbouwing

1. De opdracht vast te stellen voor het ontwikkelen van een ontwerp voor het Erfgoedkunstwerk “Romeinse Sporen in Oosterhout.

1.1 Het kunstwerk versterkt de wijkidentiteit
Het kunstwerk representeert de unieke geschiedenis van de buurt, wat trots en verbondenheid onder bewoners bevordert. Het park speelt al een belangrijke rol in het leefgebied van de omwonenden. Deze kunstopdracht maakt de unieke geschiedenis van de plek zichtbaar zodat bewoners er met plezier vertoeven en de wandelende of fietsende voorbijganger zich uitgenodigd voelt voor een adempauze.

1.2 Het ontwerp heeft educatieve waarde
Door de lokale geschiedenis zichtbaar te maken ontstaat er meer bewustwording en waardering voor cultuur en geschiedenis. We houden rekening met de zichtlijnen van de bewoners alsook met de grootte van het werk zodat het goed zichtbaar is voor voorbijgangers op de dijk. Hiermee geven we dan een stukje unieke geschiedenis mee die bezoekers anders niet zouden leren kennen.

1.3 Het kunstwerk verhoogt de sociale cohesie
Het kunstwerk kan als ontmoetingsplek dienen en stimuleert interactie tussen buurtbewoners, wat de sociale samenhang versterkt. Bewoners worden nauw betrokken bij het ontwerpproces, zodat zij zich verbonden voelen met het resultaat.

1.4 Het is tijd voor een kunstwerk in Oosterhout
Er is op dit moment een hiaat in het netwerk van kunstwerken dat over de gemeente is verspreid. Oosterhout heeft een gering aantal openbare kunstwerken. Door de combinatie van kunst en erfgoed, krijgt Oosterhout er met dit project een opvallende trekpleister bij.

1.5 Kunst verbindt
Kunst in de openbare ruimte maakt kunst toegankelijk voor iedereen, los van musea of galerieën. Het versterkt de verbinding tussen mensen en hun omgeving, stimuleert interactie, en kan gemeenschappen inspireren. Bovendien biedt het ruimte voor kritische reflectie en vergroot het de zichtbaarheid van maatschappelijke of erfgoed thema's op een laagdrempelige manier.

1.6 Projectopdracht stelt belangrijke eisen
Met de geformuleerde opdracht worden de voorwaarden vastgesteld waaraan het ontwerp dient te voldoen. Op deze wijze streven we naar de realisatie van een kunstwerk dat onze inwoners en passanten gedurende 40 jaar van plezier en waardering voorzien.

1.7 Past binnen het koersdocument actualisatie omgevingsvisie 2024
“De identiteit van de dorpen willen we ook scherper benutten. Dit kan soms ook een randzone zijn tussen landelijk gebied en dorp. We geven deze zones nader vorm als verbindend element dat ten goede komt aan beide (uit het koersdocument). Dit kunstwerk ligt ook op zo’n randgebied en versterkt de identiteit het dorp.

1.8 Past binnen de erfgoeddeal Hart van Oosterhout
Hart van Oosterhout werkt met de erfgoeddeal aan de verbinding tussen Waal en

dorp. Met deze opgave wordt connectie gezocht met Hart van Oosterhout voor de bestendiging van meerdere erfgoedwaarden in het dorp.

2. Een investeringskrediet van €100.000,- beschikbaar te stellen voor dit doel op afschrijving van post Kunst 25301010.

2.1 Dit is een reëel bedrag voor een duurzaam kunstwerk
Het bedrag dekt de kosten voor ontwerp, duurzame materialen en vandalismebestendigheid wat essentieel is voor kwaliteit en levensduur. Voor een uitgebreide toelichting op de financiën, zie kopje ‘financiën’.

2.2 Er is financiële ruimte voor dit erfgoedkunstwerk
Vanuit de kunst portefeuille is er op basis van afschrijving budget beschikbaar voor de ontwikkeling van nieuwe kunstwerken. Dit valt onder Kunst – aankoop goederen/diensten.

Kanttekeningen en onderbouwing

1.1 Risico op vandalisme en verval:
Kunstwerken in openbare ruimtes kunnen soms een doelwit zijn voor vandalisme, wat kan leiden tot schade en verhoogde onderhoudskosten. Kunstwerken hebben onderhoud nodig om hun uitstraling te behouden. Verwaarlozing kan het werk een negatieve invloed geven op de buurt. Dit risico wordt beperkt door het onderhoud onder te brengen bij Kunstwacht. Deze partij beheert alle openbare kunstwerken in onze gemeente.

Financiën

Om dit erfgoedkunstwerk te realiseren is een investeringskrediet nodig van €100.000,-. De afschrijving kan de komende 40 jaar gedaan worden uit het bestaande post Kunst – aankoop goederen/diensten dat hiervoor is bedoeld. Dit komt neer op een afschrijving van €3.343,- per jaar.
We onderzoeken daarnaast mogelijkheden voor externe subsidie(s).

Kostenposten begroot: Totaal €100.000,-

1. **Materialen (**€40.000,-) Het gebruik van hoogwaardige materialen zoals staal, brons of natuursteen is essentieel om het werk jarenlang bestand te maken tegen weersinvloeden en vandalisme. Goedkope materialen brengen op de lange termijn meer onderhoudskosten met zich mee. Het kunstwerk kan minimaal 40 jaar in goede staat blijven.
2. **Honorarium kunstenaar** (€25.000) Een ervaren kunstenaar met kennis van werken in de openbare ruimte zorgt voor een creatief, passend en veilig ontwerp. Dit honorarium omvat zowel de artistieke visie als de uitvoerende verantwoordelijkheid.
3. **Technische productie en installatie** (€25.000) De plaatsing en fabricage van het kunstwerk vereisen technische vakmensen en gespecialiseerde apparatuur, waaronder transport, funderingen, en installatie met kranen of ander zwaar materieel.
4. **Vergunningen en juridische zaken** (€5.000) Er zijn kosten verbonden aan de benodigde vergunningen, technische plannen en juridische zaken, zoals auteursrechten en veiligheidsvereisten.

5. **Marketing en communicatie** (€5.000) Persvoorlichting, drukwerk, opening, informatieborden ed.

Rol gemeente, interactie en initiatiefnemer
De gemeente is initiatiefnemer van het project. De beleidsadviseur Kunst en Cultuur is projectleider. Zij onderhoudt contact met interne en externe betrokkenen en ziet toe op naleving van wetten en regels.
Het participatieniveau is ‘adviseur beginspraak’. We willen de bewoners van Oosterhout vanaf het begin goed betrekken bij dit project. Daarom wordt er een adviesgroep van inwoners samengesteld die adviseert tijdens het ontwerpproces. Deze groep bestaat uit omwonenden, leden van de Historische Kring Oosterhout en de Dorpsraad Oosterhout. Zij denken actief mee en blijven tijdens het hele proces betrokken, tot en met de plaatsing van het kunstwerk. We nodigen de adviesgroep eerst uit om de projectopdracht te bekijken en vragen hen welke kunstenaar uit de shortlist hun voorkeur heeft. De kunstadviescommissie van de gemeente maakt deze lijst op basis van de uitgangspunten van het project. De kunstadviescommissie neemt de wensen van de adviesgroep mee in de selectie van de uiteindelijke kunstenaar. De diverse leden van de kunstadviescommissie hebben vaker samengewerkt om kunstwerken in de openbare ruimte te realiseren en zijn een goed klankbord voor inwoners en projectleider.

Eventuele bestuurlijke aandachtspunten
Er zijn geen bestuurlijke aandachtspunten.

Duurzaamheid
De kunstenaar wordt gevraagd duurzaam te werken. Dit staat in de opdracht: *de materialen dienen duurzaam te zijn en bestand tegen weersinvloeden, met een verwachte levensduur van minimaal 40 jaar*.

Vervolg

Na een positieve uitkomst van de ontwerpfase brengt de Kunstadviescommissie advies uit aan het College van Burgemeester en Wethouders over het ontwerp en zal een voorstel volgen voor de uitvoeringsopdracht.

PLANNING ERFGOEDKUNSTWERK		
Wanneer	Wat	Wie
Q1 2025	Shortlist kunstenaars	Kunstadviescommissie
Q1 2025	Gesprekken met inwoners	Adviesraad vormen en in gesprek met kunstadviescommissie
Q2 2025	Keuze kunstenaar	Adviesraad en kunstadviescommissie
Q3 2025	1e Ontwerp	Kunstenaar aan adviesraad en kunstadviescommissie
Q4 2025	Aangepast ontwerp	Kunstenaar aan adviesraad en kunstadviescommissie
Q1 2026	Definitief ontwerp	Kunstenaar aan adviesraad en kunstadviescommissie
Q1 2026	Collegebesluit uitvoeringsopdracht	Projectleider en B&W
Q1 2026	Overige inwoners informeren	Communicatie informeert op kanalen over nieuwe erfgoedkunstwerk

Q1 2026	Vergunningen ed aanvragen	Projectleider
Q2 2026	Voorbereidende werkzaamheden	Kunstenaar en projectleider
Q3 2026	Realisatie kunstwerk	Kunstenaar en projectleider

Communicatie
We nodigen de leden van de Historische Kring en Dorpsraad uit via de dorpscontactpersoon. Via sociale media en de Dorpskrant van Oosterhout nodigen we omwonenden uit om zich aan te melden voor de adviesgroep. Zij denken actief mee en blijven tijdens het hele proces betrokken.

We melden updates van het project via mail, Dorpskrant en sociale media.